

Konventionen forpligter de kontraherende stater til ikke at fratage nogen person statsborgerretten, hvis en sådan fratagelse ville gøre den pågældende statsløs. Det gælder dog ikke, hvis statsborgerretten er opnået ved "urigtige anbringender eller svig" (konventionens formulering).

En kontraherende stat kan efter konventionen kun fratage statsborgerret med hjemmel i love, der giver den pågældende rimelig lejlighed til at gøre indsigelser gældende for en domstol eller anden uafhængig instans.

2.3.2. *Europarådskonventionen om statsborgerret*

Ved lov nr. 1018 af 23. december 1998 om ændring af lov om dansk indfødsret mv. gennemførtes de ændringer i indfødsretslovgivningen, som var nødvendige for at kunne gennemføre Europarådskonventionen af 6. november 1997 om statsborgerret i dansk ret. Danmark har endnu ikke ratificeret konventionen.

Efter konventionen skal landenes regler om statsborgerret blandt andet være baseret på det princip, at ingen må kunne fratages sin statsborgerret på et vilkårligt grundlag. Ifølge den forklarende rapport til konventionen sigter bestemmelsen herom såvel til fratagelsesproceduren som til det materielle grundlag for fratagelsen.

Efter konventionen skal afgørelser om fratagelse af statsborgerret være ledsaget af en skriftlig begrundelse, og afgørelser om fratagelse skal kunne gøres til genstand for fornyet administrativ eller retslig prøvelse.

Det fremgår af den forklarende rapport, at princippet om, at ingen må kunne fratages sin statsborgerret på et vilkårligt grundlag, generelt indebærer, at en afgørelse om fratagelse skal være forudsigelig, proportional og foreskrevet ved lov. Disse begreber forklares ikke nærmere i rapporten, men er velkendte fra andre konventioner, herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Når Menneskerettighedskonventionen kræver, at et indgreb skal være foreskrevet ved lov, antages det at betyde, at indgrebet skal have hjemmel i national lovgivning i bred forstand. Krav om forudsigelighed indebærer, at borgerne skal have mulighed for at forudse, hvornår og under hvilke betingelser det offentlige kan foretage indgreb i deres rettigheder. Når offentlige myndigheder overlades skønsmæssige beføjelser, skal indholdet og omfanget af skønnet og den måde, hvorpå det skal udøves, være angivet med tilstrækkelig klarhed i den pågældende lovgivning. Der skal være tilstrækkelige retssikkerhedsgarantier mod vilkårlige indgreb fra det offentlige.

Med hensyn til Menneskerettighedskonventionen kan det i øvrigt nævnes, at denne konvention, der bygger på et såkaldt retsstatsprincip ("rule of law"), ikke generelt forbyder lovgivning med tilbagevirkende gyldighed, når der ikke er tale om kriminalisering eller strafsærkelse med tilbagevirkende gyldighed.

I den forklarende rapport til Europarådskonventionen om statsborgerret er som eksempel på en vilkårlig fratagelse af statsborgerret nævnt, at fratagelsen sker af politiske grunde.

Efter konventionen må der ikke i den nationale lovgivning være bestemmelser om automatisk fortabelse af statsborgerretten eller fortabelse af statsborgerretten ved den pågældende stats beslutning. Der gælder imidlertid en række undtagelser herfra, bl.a. hvis erhvervelse af statsborgerret i den pågældende stat er sket gennem "bedragerisk handlemåde, urigtige oplysninger eller fortielse af relevante forhold" (konventionens formulering). Det fremgår af den forklarende rapport, at der ikke alene skal være tale om en bevidst handling eller undladelse fra ansøgerens side, men handlingen eller undladelsen skal også have haft afgørende indflydelse på erhvervelsen af statsborgerretten. Formuleringen "fortielse af relevante forhold" omfatter ansøgerens fortielse af ethvert forhold, som – hvis det havde været kendt på tidspunktet for erhvervelsen – ville have været til hinder for, at den pågældende opnåede statsborgerret. Som eksempel er i den forklarende rapport nævnt fortielse af, at den pågældende er statsborger i et andet land, eller fortielse af, at den pågældende er blevet dømt for en alvorlig forbrydelse.

Efter konventionen er det ikke en hindring for fortabelse af statsborgerretten, at den pågældende derved bliver statsløs.

Konventionen åbner mulighed for, at den nationale lovgivning kan indeholde bestemmelser om, at børn, hvis forældre fortaber deres statsborgerret i det pågældende land, som hovedregel også fortaber deres statsborgerret, medmindre den ene af forældrene fortsat har statsborgerret i det pågældende land.

2.3.3. *Europarådets Ministerkomité's anbefaling vedrørende begrænsning af statsløshed*

Det fremgår af Europarådets Ministerkomité's anbefaling nr. R (99) 18 af 15. september 1999, at en stat ikke nødvendigvis bør tage statsborgerretten fra en person, som viser sig at have opnået statsborgerretten gennem "bedragerisk handlemåde, urigtige oplysninger eller fortielse af relevante forhold" (anbefalingens formulering). Det anføres, at der ved afgørelsen bør tages hensyn til det konkrete forholds grovhed og an-